

แนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม
ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์
(Artificial intelligence Era)*

ปานิศา ปาระมี^{1*} ประเวศ เวชชะ² ไพโรภ รัตนชูวงศ์³

¹นักศึกษาลัทธิศรัทธาธรรมมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²ศูนย์การจัดการศึกษานักศึกษาต่างชาติ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: 658914016@crru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ วิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based participatory research : CBPR) ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยโดยใช้ 1) การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ออกแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานประเภทลำดับต่อเนื่องเชิงอธิบาย (Explanatory sequential) 2) เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation-Influence Control : AIC) ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ ต้องมีการประเมินสถานการณ์ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ประเด็นยุทธศาสตร์ การกำหนดแผนงานโครงการ และการกำหนดแผนที่ยุทธศาสตร์ ซึ่งได้กำหนดแผนที่ยุทธศาสตร์ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ทั้ง 4 มิติ ภายใต้ทฤษฎีการบริหาร Balance Scorecard (BSC) มิติที่ 1 ด้านประสิทธิผล มิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการ มิติที่ 3 ด้านประสิทธิภาพกระบวนการ มิติที่ 4 ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากร มิติทั้ง 4 มิติแสดงถึงความเชื่อมโยงนำไปสู่ความสำเร็จ การบรรลุเป้าประสงค์ และการบรรลุวิสัยทัศน์ของการบริหารจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era)

คำสำคัญ: การบริหารจัดการเชิงรุก; การจัดการเรียนรู้; กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม; ยุคปัญญาประดิษฐ์

* Received: 27 February 2024, Revised: 10 September 2024, Accepted: 10 September 2024

Proactive Management Guidelines for Developing Learning Management in Social Studies, Religion, and Culture to Adapt to the Changes in the Artificial Intelligence Era

Panisa Paramee¹ Prawet Wetcha² Pairoop Rattanachuwong³

Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²The International Student Education Center Field of study: Educational Administration and Educational Leadership Chiang Rai Rajabhat University

³Faculty of Education Field of Study: Educational Administration
Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: 658914016@cr.ru.ac.th

ABSTRACT

This research aims to propose a proactive management guidelines for development the learning management social studies, religion, and culture to adapt to the changes in the artificial intelligence era. Employing a Community-Based Participatory Research (CBPR) approach, the researchers have designed the study using two key methodologies 1) mixed methods research. Sequential type oriented 2) participatory planning process techniques. The study findings suggest that to develop a proactive management approach for development learning management in social studies, religion, and culture to adapt to the changes of the artificial intelligence era, an assessment of the situation, vision setting, mission definition, goal setting, strategic issues identification, project planning, and strategic planning are necessary. The strategic planning has been outlined according to the New Public Management framework in four aspects under the Balanced Scorecard (BSC) theory. Aspects 1: Effectiveness aspects 2: Service Quality aspects 3: Process Efficiency aspects 4: Organizational and Staff Development All four aspects demonstrate the interconnectedness leading to the success, achievement of objectives, and realization of the vision for managing learning in the domains of social studies, religion, and culture to adapt to the changes brought by the artificial intelligence era.

Keywords: Proactive Management; Learning Management; Social Studies religion and culture; Artificial Intelligence Era

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีนำพามนุษย์เข้าสู่การเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์ ปัญญาประดิษฐ์ หรือเป็นที่รู้จักกันในชื่อย่อที่เรียกว่า AI เป็นสาขาของวิทยาการคอมพิวเตอร์ที่มุ่งเน้นการสร้างระบบหรืออุปกรณ์ที่สามารถจำลองพฤติกรรมของมนุษย์ได้ เช่น การเรียนรู้ (learning) การคิด (reasoning) การแก้ปัญหา (problem-solving) และการสื่อสาร (communication) ยุคปัญญาประดิษฐ์เป็นยุคที่การศึกษาได้รับผลกระทบอย่างมากและเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ การเรียนรู้ในยุคนี้เน้นการพัฒนาทักษะเชิงคิดสร้างสรรค์และการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนด้วยเครื่องมือและระบบ (Clark D. & Waters D., 2019) โดยผู้เรียนสามารถกำหนดการเรียนรู้เองโดยที่ปัญญาประดิษฐ์จะใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงลึก (deep learning) เพื่อวิเคราะห์และสร้างความรู้เอง สามารถเรียนรู้จากข้อมูลมหาศาลและสร้างแบบจำลองที่มีความแม่นยำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์สามารถปรับตัวและประเมินสถานการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนได้แบบอัตโนมัติ นักเรียนสามารถได้รับการสอนโดยตรงอย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการและระดับความสามารถของตนเอง การเข้าถึงแหล่งข้อมูลและการเรียนรู้ออนไลน์ การศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ได้รับประโยชน์จากแหล่งข้อมูลและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่สะดวกและเข้าถึงง่าย สามารถเรียนรู้ตามเวลาที่สะดวกและตามความสนใจของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาไทย 4.0 เพื่อพัฒนาขีดความสามารถให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การพัฒนาการศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 ในศตวรรษที่ 21 สู่การเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era) เป็นยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม นวัตกรรม (Chat GPT, 2566) การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคนและสังคม กล่าวคือ การศึกษาจะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการการศึกษาในยุคใหม่จึงเริ่มด้วยการฝึกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ สามารถปรับตัวให้เท่าทันกับสถานการณ์ได้อย่างชาญฉลาด มีความสามารถในการทำงาน ใช้ชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ มีศีลธรรม มีความซื่อสัตย์ เป็นประชากรที่ดีของสังคม และประเทศชาติในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและน่าสนใจจะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย ผู้สอนจะต้องรู้ เข้าใจแนวทางการจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดกับผู้เรียนของกระบวนการเรียนรู้แต่ละประเภท แล้วจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อผู้เรียน เพื่อให้เกิดศักยภาพในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ มีความสนใจ มีความสุข สนุกกับการเรียน เกิดแรงจูงใจภายในให้อยากที่จะเรียนรู้มากขึ้น (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

โรงเรียนบ้านป่าแฝ-หนองอ้อ-สันทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จัดการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นอีกกลุ่มสาระหนึ่งที่เห็นถึงความสำคัญในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ จากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา 2565 (โรงเรียนบ้านป่าแฝ-หนองอ้อ-สันทรายมูล, 2565) ที่ผ่านมา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการ

เรียนรู้สังคมศึกษาฯ ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากเนื้อหาวิชาสังคมศึกษามีความกว้างและซับซ้อนยากแก่การเข้าใจของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาขาดความเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ผู้เรียนขาดแรงจูงใจ มองว่าการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ ไม่สำคัญ ล้าสมัย รวมถึงค่านิยมที่เชื่อว่าการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาที่ต้องเรียนแบบท่องจำ ทำให้การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ปัจจุบันในยุคปัญญาประดิษฐ์ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ได้ใช้เทคโนโลยีทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลที่รวดเร็วและแม่นยำ แต่การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ยังไม่สามารถเข้ามาแทนที่มนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์

ด้วยความท้าทายเหล่านี้การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงต้องมีการปรับประยุกต์วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนตื่นตัว มีความน่าสนใจด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยครูสามารถเตรียมความพร้อมรับมือต่อการจัดการเรียนรู้ในอนาคตได้ด้วยแนวคิดการบริหารจัดการเชิงรุก (Proactive Management) ในการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการในการดำเนินการที่เน้นการคาดการณ์ การเตรียมความพร้อมล่วงหน้า และการเตรียมการเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อลดความเสี่ยงและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการเชิงรุก (Proactive Management) คือการป้องกันปัญหาและการกำหนดมาตรการในขั้นตอนเตรียมความพร้อมเพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Smith, 2020) การบริหารจัดการเชิงรุก (Proactive Management) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดเวลาเพื่อให้ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ การใช้การบริหารจัดการเชิงรุกกับการจัดการช่วยให้ครู สถานศึกษาสามารถลดความเสี่ยงและตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความมั่นใจ (Covey, 2020)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องมีการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era) ที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสอดคล้องกับสภาพการจัดการสถานศึกษา เหตุปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการเรียนรู้ เมื่อเทียบกับมาตรฐานการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ มาเป็นแนวทางการจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ และเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการเสนอแนะการกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era)

คำถามการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีสภาพเป็นอย่างไรและมีคุณภาพอยู่ในระดับใด
2. เหตุปัจจัยสำคัญอะไรบ้าง ที่มีผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
3. ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ที่ตอบสนองต่อการบริหารจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era) เมื่อเทียบเคียงของประเทศนิวซีแลนด์และการประมวลผลของปัญญาประดิษฐ์เป็นอย่างไร
4. แนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกที่จะทำให้บรรลุผลต่อการตอบสนองการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era) เป็นอย่างไร

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในการศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าแฝ-หนองอ้อ-สันทรายมูล ที่คัดเลือกโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัยได้แก่ 1) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของครู 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน โดยวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่คัดเลือกโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัยได้แก่ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก 2) การสนทนากลุ่ม โดยวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอเป็นแผนภูมิแก้างปลา (Fishbone Diagram)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ที่ตอบสนองต่อการบริหารจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era) เมื่อเทียบเคียงของประเทศนิวซีแลนด์และการประมวลผลของปัญญาประดิษฐ์ ประกอบด้วยเครื่องมือการวิจัยดังนี้ 1) การวิเคราะห์เอกสาร 2) การสนทนากลุ่ม 3) การเทียบเคียง Benchmarking 4) การหาฉันทมติ (Consensus) มีผู้ร่วมประชุม ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู กรรมการ

สถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ และสรุปเนื้อหาเชิงรูปภาพอนาคตที่พึงประสงค์ บรรยายเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกที่จะทำให้บรรลุผลต่อการตอบสนองการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era) ประกอบด้วยเครื่องมือการวิจัยดังนี้ 1) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (AIC) เรื่องมองอดีต ทบทวนปัจจุบัน สานฝันอนาคต ของการบริหารจัดการเรียนรู้ในยุคปัญญาประดิษฐ์ โรงเรียนบ้านป่าแฝก-หนองอ้อ-สันทรายมูล 2) การหาฉันทามติ (Consensus)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้ 1) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของครู 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในปัจจุบัน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1.1 ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างหลักการเรียนรู้กับหลักการจัดการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมของระดับคุณภาพความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างหลักการเรียนรู้กับหลักการจัดการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{X}$ = 4.45 , S.D. = 0.72)

1.2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาพบว่าระดับคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{X}$ = 4.43 , S.D. = 0.71)

1.3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ บทเรียน หรือประสบการณ์ ผลการศึกษาพบว่าระดับคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ บทเรียน หรือประสบการณ์ ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{X}$ = 4.44 , S.D. = 0.69)

1.4 การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.39 , S.D. = 0.68)

1.5 การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.42 , S.D. = 0.59)

2. ผลการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ผลการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่า เหตุปัจจัยสำคัญภายนอกที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ นโยบายการศึกษาเน้นการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามความต้องการของนักเรียน การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสนับสนุนนโยบายการศึกษาที่เน้นการสร้างอิสระในการออกแบบและสอน ทำให้เกิดโอกาสในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและเข้าใจตามความต้องการของนักเรียนเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันเหตุปัจจัยสำคัญภายนอกที่อุดร้งการจัดการเรียนรู้ได้แก่ ขาดการสนับสนุนและการให้ทุนทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการสนับสนุนการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเน้นการสอนตามหลักการในตำรามากกว่าการสร้างสรรค์และปรับใช้เนื้อหาข้อจำกัดทางฐานะและสภาพแวดล้อมที่ไม่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ข้อจำกัดทางทรัพยากรและเทคโนโลยี ขาดทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เพียงพอสำหรับการสนับสนุนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

เหตุปัจจัยสำคัญภายในที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เหตุปัจจัยสำคัญภายในที่สนับสนุนได้แก่ การให้ความยืดหยุ่นในการปฏิบัติ นโยบายหรือแนวทางการสอนที่ให้ความยืดหยุ่นแก่ครูในการนำแนวทางและแผนการเรียนการสอนไปปฏิบัติ การสนับสนุนการเรียนรู้ที่มุ่งไปที่การทำงานและการปฏิบัติจริง การสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดสร้างสรรค์และการกระทำของนักเรียน ในทางกลับกันเหตุปัจจัยสำคัญภายในที่อุดร้งการจัดการเรียนรู้ได้แก่ การขัดแย้งระหว่างนโยบายหรือแนวทางของหน่วยงานต้นสังกัดกับนโยบายของสถานศึกษา ปัญหาโครงสร้างของสถานศึกษา โรงเรียนขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก การเน้นเนื้อหาตามมาตรฐานโรงเรียนต้องปฏิบัติตามนโยบายของเขตพื้นที่โดยการเน้นที่ทักษะพื้นฐานเช่นการอ่าน การเขียน และคิดเลข โดยที่ไม่ได้พิจารณาความต้องการและความแตกต่างของนักเรียน การขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

3. ผลศึกษาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ที่ตอบสนองต่อการบริหารจัดการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era) เมื่อเทียบเคียงของประเทศนิวซีแลนด์และการประมวลผลของปัญญาประดิษฐ์

ผลการศึกษาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ที่ตอบสนองต่อการบริหารจัดการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial

intelligence Era) เมื่อเทียบเคียงของประเทศนิวซีแลนด์และการประมวลผลของปัญญาประดิษฐ์ โดยใช้การวิเคราะห์เอกสาร การสนทนากลุ่ม การเทียบเคียง Benchmarking และการหาฉันทามติ (Consensus) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้ในนิวซีแลนด์ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและใช้เทคโนโลยีในการปรับปรุงกระบวนการการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาในประเทศไทยในปัจจุบันในหลายประการ โดยเฉพาะในเรื่องของการปรับแผนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน และการผสมผสานเทคโนโลยีในกระบวนการเรียนการสอน เช่น การเรียนรู้แบบส่วนบุคคล (Personalized Learning) ทั้งในนิวซีแลนด์และประเทศไทยมีความสนใจในการปรับการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งในประเทศไทยมีการส่งเสริมให้ครูออกแบบแผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน ในลักษณะที่คล้ายคลึงกับแนวทางของนิวซีแลนด์ที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์เข้ามาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนเพื่อแนะนำแนวทางการเรียนรู้ที่เหมาะสม การใช้เทคโนโลยีในการศึกษาในประเทศไทยเริ่มมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้มากขึ้น เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน และการส่งเสริมการเรียนรู้ในสาขา STEM ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับที่นิวซีแลนด์ใช้ในการพัฒนาทักษะของนักเรียนให้สอดคล้องกับยุคเทคโนโลยี การเรียนรู้ผ่านการเล่น (Gamification) และการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้งสองประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี ซึ่งถือเป็นทักษะสำคัญที่ผู้เรียนต้องพัฒนาเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต

การจัดการศึกษาในประเทศไทยและนิวซีแลนด์มีการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย โดยเฉพาะในการใช้เทคโนโลยีและการให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แนวทางเหล่านี้ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนและเตรียมพร้อมสำหรับความท้าทายในอนาคต

4. พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกที่จะทำให้บรรลุผลต่อการตอบสนองการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era)

แนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกที่จะทำให้บรรลุผลต่อการตอบสนองการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era) โรงเรียนบ้านป่าแฝก-หนองอ้อ-สันทรายมูล ต้องมีการประเมินสถานการณ์ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย ประเด็นกลยุทธ์ และการกำหนดแผนงานโครงการ ซึ่งได้กำหนดประเด็นกลยุทธ์ไว้ 4 มิติ คือ มิติที่ 1 ด้านประสิทธิผล มิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการ มิติที่ 3 ด้านประสิทธิภาพกระบวนการ มิติที่ 4 ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากร

อภิปรายผล

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era) ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ในโรงเรียนบ้านป่าแฝ-หนองอ้อ-สันทรายมูล มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญยังมีการเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถปรับใช้เนื้อหาการเรียนเข้ากับบริบทของผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้เรียนทำกิจกรรมด้วยตัวเอง learning by doing เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดค้นหาเหตุผล คิดแก้ปัญหาและการใช้ความคิดในลักษณะอื่น ๆ ข้อมูลรวมนี้สรุปว่าการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ในโรงเรียนบ้านป่าแฝ-หนองอ้อ-สันทรายมูล มีระดับคุณภาพด้านการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดาพร ปัญญาพฤกษ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สามารถให้ผู้เรียนนำผลเรียนรู้ไปใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรภ รัตนชูวงศ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 4.0 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พบว่า การบริหารจัดการชั้นเรียนที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 4.0 นั้นต้องเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนในยุค 4.0 สภาพและบรรยากาศในชั้นเรียนส่งผลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และรูปแบบการสอนต้องเปลี่ยนวิธีการจากการสอนแบบเก่าเป็นการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ เช่น การเรียนแบบลงมือทำ (Active Learning) หรือการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) จะช่วยให้เด็กมีสนุกกับ การเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ครูจะต้องมีทักษะการในการจัดการเรียนการสอน

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จากการศึกษพบว่า เหตุปัจจัยสำคัญภายนอกที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ นโยบายการศึกษาเน้นการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามความต้องการของนักเรียน การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสนับสนุนนโยบายการศึกษาที่เน้นการสร้างอิสระในการออกแบบและสอน ทำให้เกิดโอกาสในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและเข้าใจตามความต้องการของนักเรียนเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันเหตุปัจจัยสำคัญภายนอกที่ขัดขวางการจัดการเรียนรู้ได้แก่ ขาดการสนับสนุนและการให้ทุนทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการสนับสนุนการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเน้นการสอนตามหลักการในตำรามากกว่าการสร้างสรรคและปรับใช้เนื้อหาข้อจำกัดทางฐานะและสภาพแวดล้อมที่ไม่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ข้อจำกัดทางทรัพยากรและเทคโนโลยี ขาดทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เพียงพอสำหรับการสนับสนุนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

เหตุปัจจัยสำคัญภายในที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เหตุปัจจัยสำคัญภายในที่สนับสนุนได้แก่ การให้ความยืดหยุ่นในการปฏิบัติ นโยบายหรือแนวทางการสอนที่ให้ความยืดหยุ่นแก่ครูในการนำแนวทางและแผนการเรียนการสอนไปปฏิบัติ การสนับสนุนการเรียนรู้ที่มุ่งไปที่การทำงานและการปฏิบัติจริง การสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดสร้างสรรค์และการกระทำของนักเรียน ในทางกลับกันเหตุปัจจัยสำคัญภายในที่อุดร้งการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การขัดแย้งระหว่างนโยบายหรือแนวทางของหน่วยงานต้นสังกัดกับนโยบายของสถานศึกษา ปัญหาโครงสร้างของสถานศึกษา โรงเรียนขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก การเน้นเนื้อหาตามมาตรฐานโรงเรียนต้องปฏิบัติตามนโยบายของเขตพื้นที่โดยการเน้นที่ทักษะพื้นฐานเช่นการอ่าน การเขียน และคิดเลข โดยที่ไม่ได้พิจารณาความต้องการและความแตกต่างของนักเรียน การขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

ข้อจำกัดเหล่านี้เกิดจากนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดที่มุ่งเน้นไปที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยไม่ได้คำนึงถึงบริบทของโรงเรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน นอกจากนี้ การขาดแคลนครูและครูที่ไม่มีความรู้ความสามารถ ทักษะเฉพาะในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นไปอย่างยากลำบาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ พักวัน (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านหลักสูตรการเรียนรู้ ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน และปัจจัยด้านสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่บ่งชี้ว่าเป็นผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยมีพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนมาก 3 อันดับแรกได้แก่ ผู้เรียนชอบการเรียนรู้ที่ได้สัมผัสกับธรรมชาติ และได้ประสบการณ์ ผู้เรียนชอบการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเอง และผู้เรียนค้นพบความถนัดของตนเองจากการปฏิบัติด้วยวิธีการของตนเอง และปัจจัยที่มีผลต่อการทำนายพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนพบว่าปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านหลักสูตรการเรียนรู้ และปัจจัยด้านครูผู้สอนเป็นปัจจัยร่วมกันในการทำนายพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

3. ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ที่ตอบสนองต่อการบริหารจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era) เมื่อเทียบเคียงของประเทศนิวซีแลนด์และการประมวลผลของปัญญาประดิษฐ์

ภาพอนาคตในการจัดการเรียนรู้ที่โรงเรียนบ้านป่าแฝ-หนองอ้อ-สันทรายมูลที่พึงประสงค์นั้น เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและสร้างการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมและความสนใจของนักเรียน โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้โดยให้นักเรียนมีความเป็นเจ้าของและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ของตนเอง ภาพอนาคตนี้จะเป็นการนำหลักการและรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาปรับใช้

ในเชิงสร้างสรรค์และเหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของนักเรียนในปัจจุบันและอนาคตที่แตกต่างกันไป โดยมีการเสนอแนวทางการเรียนรู้ที่ผสมผสานการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมมือ และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมต่อแต่ละบุคคลในยุคปัจจุบันของการศึกษา แนวทางนี้เชื่อมโยงกับแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ในประเทศนิวซีแลนด์ซึ่งเน้นการเรียนรู้โดยให้นักเรียนมีความสนใจและการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ครูเป็นผู้ช่วยเหลือในการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของนักเรียนเอง การนำหลักการเรียนรู้และรูปแบบการสอนเหล่านี้มาปรับใช้ในโรงเรียนบ้านป่าแฝ-หนองอ้อ-สันทรายมูลจึงเป็นการเสนอแนวทางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ต่ออนาคตของการศึกษาในประเทศไทย

4. แนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกที่จะทำให้บรรลุผลต่อการตอบสนองการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era)

แนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era) โรงเรียนบ้านป่าแฝ-หนองอ้อ-สันทรายมูล จำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goal) ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) แผนงานโครงการ (Initiative) และแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

“กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา มุ่งสร้างการจัดการเรียนการสอนที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม บูรณาการเทคโนโลยี เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ทันสมัย มีความรู้คู่คุณธรรม เตรียมพร้อมนักเรียนเป็นผู้นำในยุคปัญญาประดิษฐ์”

พันธกิจ (Mission)

1. บูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ให้การเรียนรู้ที่ถูกสร้างขึ้นด้วยเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของบทเรียนทุกชั้นเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

2. สนับสนุนและสร้างการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเข้าใจและความเชี่ยวชาญในการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการสอน

3. พัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรม สร้างการทดลองหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์

4. นำเสนอสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยและหลากหลาย เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสนในการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละคน โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจและเข้าถึงได้ง่าย

เป้าประสงค์ (Goal)

เป้าประสงค์ที่ 1 การบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ที่ 2 การสนับสนุนและสร้างการพัฒนาครู พัฒนาโครงสร้างการฝึกอบรมที่เน้นการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เข้าสู่การสอน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างครูและบุคลากรเพื่อเสริมสร้างทักษะในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอน

เป้าประสงค์ที่ 3 การพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรม

เป้าประสงค์ที่ 4 การนำเสนอสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยและหลากหลายใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่แตกต่างกันและสร้างช่องทางในการสนับสนุนการเรียนรู้ที่ทันสมัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategy Objective)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างการบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ยกระดับและบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เข้ากับกระบวนการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าและทันสมัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา สร้างและปรับปรุงโปรแกรมการพัฒนาความสามารถของครูและบุคลากรในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรและเทคนิควิธีการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเพื่อสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบการประเมินที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและแม่นยำ

แผนงานโครงการ (Initiative)

แผนงานโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

โครงการที่ 1 การบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในกระบวนการเรียนการสอน

โครงการที่ 2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ทันสมัย

โครงการที่ 3 การสร้างโอกาสและการเข้าถึงเทคโนโลยีสำหรับนักเรียน

แผนงานโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

โครงการที่ 1 ส่งเสริมและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้

โครงการที่ 2 การสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับบุคลากรทางการศึกษา

โครงการที่ 3 สร้างเครือข่ายและการร่วมมือกับทีมนักพัฒนาทางการศึกษา

แผนงานโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3

โครงการที่ 1 ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โครงการที่ 2 พัฒนาเนื้อหาและเทคนิคการสอนที่ทันสมัย

โครงการที่ 3 เปลี่ยนพ่อแม่ให้เป็นครูเปลี่ยนถิ่นที่อยู่เป็นห้องเรียน

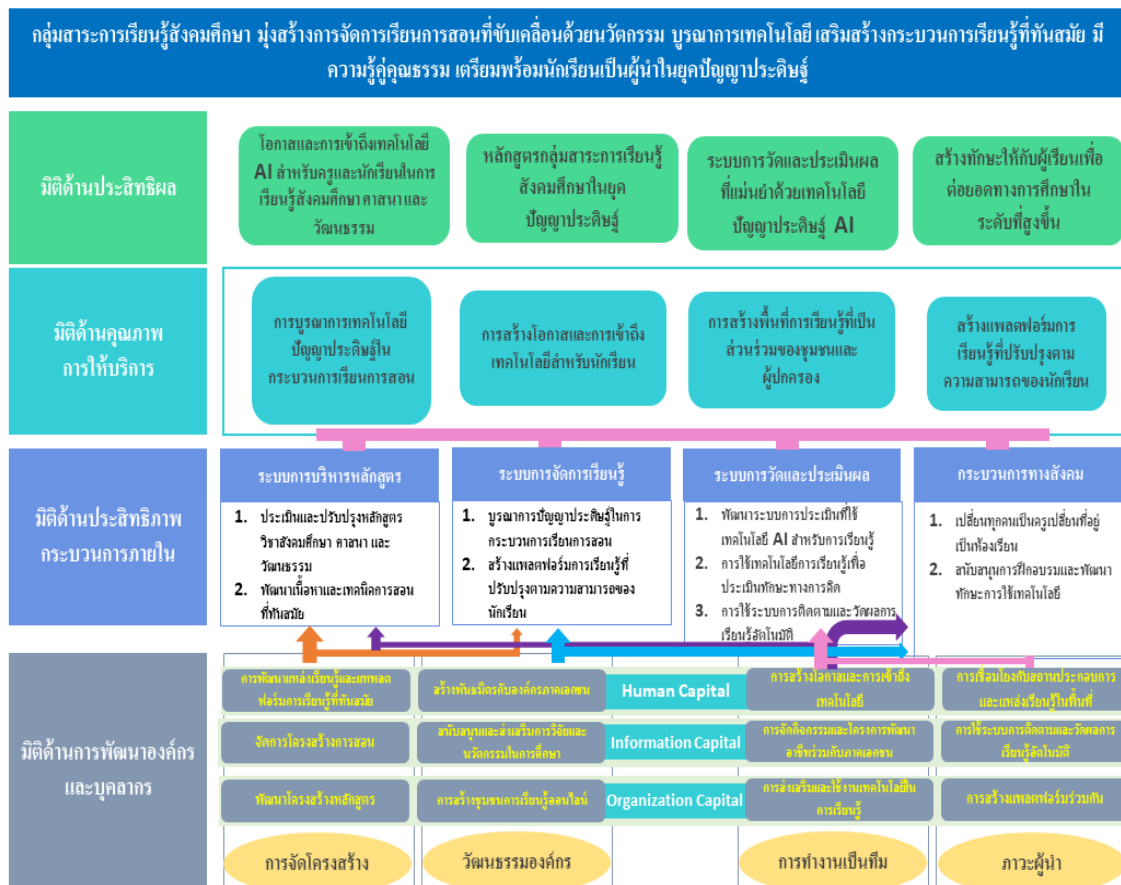
แผนงานโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4

โครงการที่ 1 การใช้ระบบการติดตามและวัดผลการเรียนรู้โดยอัตโนมัติ

โครงการที่ 2 สร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ปรับปรุงตามความสามารถของนักเรียน

โครงการที่ 3 การส่งเสริมและใช้งานเทคโนโลยีในการเรียนรู้

แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ที่มา : ปาณิสรา ปารมย์ (พ.ศ. 2567)

แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ได้นำกรอบแนวคิดของ องค์ประกอบยุทธศาสตร์ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ทั้ง 4 ด้าน ภายใต้ทฤษฎีการบริหาร Balance Scorecard (BSC) มาใช้ประยุกต์ใช้ในลักษณะที่แสดงให้เห็นแนวทางของการที่โรงเรียนบ้านป่าแฝก-หนองอ้อ-สันทรายมูลจะสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ได้นั้น จะต้องมีความสำเร็จเกิดขึ้นใน 4 มิติ ขององค์กร คือ 1) มิติด้านประสิทธิผล 2) มิติด้านคุณภาพการให้บริการ 3) มิติด้านประสิทธิภาพกระบวนการภายใน และ 4) มิติด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากร โดยมีความเชื่อมโยงของความสำเร็จของมิติทั้ง 4 ด้าน อย่าง เป็นเหตุเป็นผลจาก มิติด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรไปสู่ มิติด้านประสิทธิภาพกระบวนการภายใน และไปสู่มิติด้านคุณภาพการให้บริการ และไปสู่มิติด้านประสิทธิผล และไปสู่การบรรลุเป้าประสงค์ของ ประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ และการบรรลุวิสัยทัศน์ในด้านบนสุด กล่าวคือ

ในมิติที่ 4 มิติด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากร มิติด้านนี้เน้นการพัฒนาครูผู้สอนในด้านการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ การผสมงานวิจัยสู่การจัดการเรียนรู้ และการสื่อสารความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและสถานประกอบการท้องถิ่น เพื่อให้มีความพร้อมเพื่อสร้างองค์กรให้เติบโต ดังนั้น ผล ความสำเร็จของมิติด้านที่ 4 ขององค์กรจะเกิดขึ้นได้ จะต้องมีการ 1) การบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ในกระบวนการการเรียนการสอน 2) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ทันสมัย 3) พัฒนา และการสนับสนุนการอบรมใช้เทคโนโลยีในการสอน ประสบการณ์และความรู้ 4) สร้างเครือข่ายและการ ร่วมมือกับทีมนักพัฒนาทางการศึกษา 5) การสนับสนุนการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยี 6) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับบุคลากรทางการศึกษา 7) การสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัย และนวัตกรรมในการศึกษา 8) สร้างพันธมิตรกับองค์กรภาคเอกชน 9) การสร้างโอกาสและการเข้าถึง เทคโนโลยีสำหรับนักเรียน 10) ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 11) การ จัดกิจกรรมและโครงการพัฒนาอาชีพร่วมกับภาคเอกชน 12) การใช้ระบบการติดตามและวัดผลการเรียนรู้ โดยอัตโนมัติ ซึ่งความสำเร็จทั้ง 12 ประการ ของมิติที่ 4 นี้จะเกิดเป็นผลสำเร็จเกิดขึ้นมามากน้อยเพียงใดก็ จะส่งผลสืบต่อไปยังมิติที่ 3 มิติด้านประสิทธิภาพของกระบวนการภายใน ต่อไป

ในมิติที่ 3 มิติด้านประสิทธิภาพกระบวนการภายใน โดยผลของความสำเร็จของมิติที่ 3 นี้คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการภายใน ในด้านต่าง ๆ เช่น 1) ปรับปรุงระบบบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 2) พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์ 3) ปรับปรุงระบบการวัดและประเมินผล ที่แม่นยำและเที่ยงตรงโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ 4) พัฒนาระบบส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์และความต้องการของผู้เรียน ซึ่งผลความสำเร็จทั้ง 4 ประการ ของมิติที่ 3 นี้ เป็นผลมาจากความสำเร็จของมิติที่ 4 ซึ่งผลสำเร็จที่เกิดขึ้นมาของมิติที่ 3 นี้จะ มากน้อยเพียงใดก็จะส่งผลต่อไปยังมิติที่ 2 มิติด้านคุณภาพของการให้บริการ ต่อไป

ในมิติที่ 2 มิติด้านคุณภาพการให้บริการ โดยผลของความสำเร็จของมิติที่ 2 นี้คือ คุณภาพการให้บริการหรือการสร้างความพึงพอใจด้านต่างๆ ให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับบริการ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กร เช่น 1) การสร้างการบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในกระบวนการเรียนการสอน 2) การสร้างโอกาสและการเข้าถึงเทคโนโลยีสำหรับนักเรียน 3) การสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่เป็นส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง 4) แพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ปรับปรุงตามความสามารถของนักเรียน ซึ่งผลความสำเร็จทั้ง 4 ประการ ของมิติที่ 2 นี้ เป็นผลมาจากความสำเร็จของ มิติที่ 3 และมิติที่ 4 ซึ่งผลสำเร็จเกิดขึ้นมาของมิติที่ 2 นี้จะมากน้อยเพียงใดนั้นก็ส่งผลต่อไปยังมิติที่ 1 มิติด้านประสิทธิผล ต่อไป

ในมิติที่ 1 มิติด้านประสิทธิผล โดยผลของความสำเร็จของมิติที่ 1 นี้คือ ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นขององค์กรทั้งหมด คือ 1) โอกาสและการเข้าถึงเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านป่าแฝ-หนองอ้อ-สันทรายมูล 2) หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านป่าแฝ-หนองอ้อ-สันทรายมูลที่สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์ 3) ระบบการวัดและประเมินผลที่แม่นยำด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ 4) ภาควิธีการร่วมกันกับองค์กรภาคเอกชน การเชื่อมโยงกับสถานประกอบการและแหล่งเรียนรู้อาชีพในพื้นที่ ซึ่งผลความสำเร็จทั้ง 4 ประการ ของมิติที่ 1 นี้เป็นผลมาจากความสำเร็จในมิติที่ 2 มิติที่ 3 และมิติที่ 4 ซึ่งผลสำเร็จที่เกิดขึ้นมาของมิติที่ 1 นี้จะมีมากน้อยเพียงใดนั้น ก็จะส่งผลต่อไปยังการบรรลุเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ และ และวิสัยทัศน์ ต่อไป

โดยถ้าในมิติที่ 1 นี้ สามารถบรรลุความสำเร็จใน 4 ประการได้ครบถ้วนสมบูรณ์ก็แสดงว่าองค์กรสามารถบรรลุประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง 4 นี้ได้ นั่นก็แสดงว่า องค์กรก็จะบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กรได้ในท้ายที่สุดนั่นเอง

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรสร้างความตระหนัก ในการวางแผนจัดโครงสร้างกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดความชัดเจนอย่างมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยการวางแผนให้สอดคล้องกับวิทยาการใหม่ๆ เพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์
2. ควรทำความเข้าใจร่วมกันในแนวทางปฏิบัติ ร่วมกันจัดสภาพแวดล้อม ปัจจัยเอื้อในการจัดการเรียนรู้ และกำหนดประเด็นท้าทายให้เกิดการพัฒนา พร้อมทั้งติดตามและประเมินผลอย่างหลากหลาย
3. ควรส่งเสริมสนับสนุนทั้งงบประมาณ วัสดุ เครื่องมือ กระบวนการ เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนรู้ และการพัฒนาบุคลากร อย่างเหมาะสม โปร่งใส คำนึงค่าและสามารถตรวจสอบได้
4. ควรใช้การประเมินเพื่อจุดประสงค์ในการปรับปรุงและพัฒนาทั้งผู้เรียนด้านการเรียนรู้ และ ผู้สอนด้านการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้บริหารและครูควรวางแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์ และสอดคล้องกับพื้นที่การศึกษา
2. ผลการวิจัยมีข้อจำกัดคือกลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็ก จึงควรศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มตัวอย่างที่ใหญ่ขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ประเด็นยุทธศาสตร์ แผนงานโครงการ และแผนที่ยุทธศาสตร์ ซึ่งแผนที่ยุทธศาสตร์ได้นำกรอบแนวคิดของ องค์ประกอบยุทธศาสตร์ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ทั้ง 4 ด้าน ภายใต้ทฤษฎีการบริหาร Balance Scorecard (BSC) มาใช้ประยุกต์ใช้ในลักษณะที่แสดงให้เห็นแนวทางของการที่จะสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ได้นั้น จะต้องมีความสำเร็จเกิดขึ้นใน 4 มิติ ขององค์กร คือ 1) มิติด้านประสิทธิภาพ 2) มิติด้านคุณภาพการให้บริการ 3) มิติด้านประสิทธิภาพกระบวนการภายใน และ 4) มิติด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรโดยมีความเชื่อมโยงของความสำเร็จของมิติทั้ง 4 ด้าน มิติด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรไปสู่ มิติด้านประสิทธิภาพกระบวนการภายใน และไปสู่มิติด้านคุณภาพการให้บริการ และไปสู่มิติด้านประสิทธิภาพ และไปสู่การบรรลุเป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ และการบรรลุวิสัยทัศน์

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2556*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ประเวศ เวชชะ. (2565). *การวิจัยแบบผสมผสานประเภทลำดับต่อเนื่องเชิงอธิบาย*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- ไพโรจน์ รัตนชูวงศ์. *แนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 4.0 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 7(27), 232-241.
- โรงเรียนบ้านป่าแฝ-หนองอ้อ-สันทรายมูล. (2565). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2565*. เชียงราย: โรงเรียนบ้านป่าแฝ-หนองอ้อ-สันทรายมูล
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- สุดาพร ปัญญาพฤษ. (2562). การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 34(2) 31-40.
- สมศักดิ์ พักวัน. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง จังหวัดขอนแก่น. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น .
- Chat GPT. (2566). การศึกษาไทย 4.0 สู่การเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์.
<https://shorturl.asia/3HdoD>
- Clark D. & Waters D. (2019). The impact of artificial intelligence in education: A systematic review. *International Journal of Education and Technology*, 33-49.
- Covey S. R. (2020). *The 7 habits of highly effective people*. Simon & Schuster.
- Hilary Nixon. (2023). *Artificial Intelligence: A History and Future* . Beyond Publishing.
- Smith J, A. (2020). *Proactive Management Strategies for the Modern Workplace*. Springer Nature.